

Dosarul nr. 2ra – 1143/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: E. Badan-Melnic)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Minciuna, V. Mihaila, V. Sîrbu)

DECIZIE

3 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Ion Druță
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh

examinând cererea de recurs declarată de către Eni Vitalie,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Eni Vitalie împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Inspectoratului General al Poliției, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor judiciare,

împotriva deciziei din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis cererea de apel formulată de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova și s-a casat hotărârea din 20 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii,

c o n s t a ț ă :

La 19 septembrie 2016, Eni Vitalie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor judiciare.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamant, pot fi rezumate după cum urmează.

Reclamantul Eni Vitalie a deținut funcția de inspector superior operativ de serviciu al Unității de Gardă a Direcției Reacționare Operativă a Direcției Generale Organizare și Inspectare a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, fiind suspendat din funcție în legătură cu inițierea cauzei penale nr. 2006990077 în baza art. 189 alin. (3) lit. b), e) din Codul penal.

În cadrul urmăririi penale, la 24 februarie 2006, reclamantul a fost reținut și percheziționat. Organul de urmărire penală a depistat și a ridicat de la el pistolul de model „Baikal-442”, nr. XEK 1530, calibrul 9x18 mm, cu șase cartușe. Prin

ordonanța procurorului secției exercitare a urmăririi penale în cauze excepționale a Procuraturii Generale Victor Sanduleac din 6 aprilie 2006, emisă în cauza penală nr. 2006990077, s-a dispus anexarea corpului delict, și anume, a pistolului menționat supra, și păstrarea acestuia la Ministerul Afacerilor Interne.

Cauza penală a fost expediată în instanța de judecată. Potrivit rechizitoriului, reclamantul a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (2) lit. a), b) al Codului penal, iar corpul delict, pistolul de mai sus, se păstrează la Ministerul Afacerilor Interne.

Prin sentința din 28 mai 2007 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, Eni Vitalie a fost achitat, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. Corpul delict urma să fie restituit reclamantului după intrarea în vigoare a sentinței.

Prin decizia din 11 octombrie 2007, Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea instanței de fond și l-a recunoscut vinovat pe Eni Vitalie de comiterea infracțiunii specificate la art. 328, alin. (2), lit. a) și b) al Codului penal, cu stabilirea pedepsei cu închisoarea pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu privarea de dreptul de a activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne pe un termen de 3 ani.

Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție, prin decizia irevocabilă din 20 mai 2008, a casat parțial sentința primei instanțe și decizia instanței de apel și a rejudecat cauza penală, pronunțând o nouă hotărâre, prin reclamantul a fost condamnat în baza art. 328 alin. (1) a Codului penal la pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 400 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne pe un termen de 5 ani.

Prin decizia Plenului Curții Supreme de Justiție, deciziile instanței de apel din 11 octombrie 2007 și a Curții Supreme de Justiție din 28 mai 2008, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei penal, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 26 mai 2010, a respins apelul procurorului și a menținut sentința din 28 mai 2007 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău de achitare a reclamantului. Ulterior, prin decizia din 25 mai 2011 al Curții Supreme de Justiție, recursul ordinar al procurorului a fost recunoscut ca fiind inadmisibil.

Potrivit reclamantului, pistolul de model „Baikal-442” nr. XEK 1530 nu i-a fost restituit după pronunțarea actului judecătoresc.

În astfel de circumstanțe, la 15 decembrie 2015, reclamantul s-a adresat Ministerului Afacerilor Interne, cu solicitarea restituirii pistolului de model „Baikal-442” nr. XEK 1530. Conform scrisorii Direcției Generale Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției nr. 34/4-P-389/15 din 29 decembrie 2015, datele sistemului informațional „Registrul de stat al armelor” și chitanțele de recepționare, gestionate de Direcția Generală Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției, atestă că pistolul respectiv nu a fost recepționat și nu se află la păstrare în camera de păstrare temporară a armelor recepționate, cu mențiunea ca reclamantul să se adreseze Procuraturii Anticorupție, care a dispus ridicarea pistolului.

Prin urmare, potrivit răspunsului nr. 227 din 18 ianuarie 2016, Procuratura Anticorupție a considerat că solicitarea reclamantului a fost depusă eronat, întrucât

cauza penală nr. 2006990077 nu s-a aflat în gestiunea acestei instituții. În același timp, Procuratura Generală nu a răspuns la demersul reclamantului.

În acord cu informațiile oficiale a Î.S. „Cartuș” nr. 87 din 9 aprilie 2016 și a Î.S. „Pulbere”, pistolul de model „Baikal-442” nr. XEK 1530, calibrul 9x18 mm, cu încărcător de 12 cartușe, acoperit cu nichel, a fost evaluat la suma de 6 200 de lei.

Reclamantul a pretins că nerestituirea pistolului până în momentul de față reprezintă o încălcare a dreptului de proprietate.

Pentru aceste motive, Eni Vitalie a solicitat încasarea din contul Ministerului Afacerilor Interne a sumei de 6 200 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat și compensarea cheltuielilor judiciare (f. d. 6 pe verso).

În cadrul judecării cauzei, pârâtul Ministerul Afacerilor Interne a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca neîntemeiată. Drept argumente, pârâtul a invocat că, anterior, Eni Vitalie a înaintat o acțiune împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale în temeiul Legii nr. 1545. Prin aceasta, reclamantul a cerut compensarea prețului pistolului din speță. Pe această cale, prin decizia din 4 iunie 2015, Curtea de Apel Chișinău a respins această pretenție, deoarece reclamantul nu a furnizat probe cu privire la costul bunului (f. d. 39 – 40). La fel, Procuratura Generală a solicitat respingerea acțiunii ca fiind tardivă și neîntemeiată (f. d. 41 – 45).

Inspectoratul General al Poliției a formulat o întâmpinare, prin care a considerat că acțiunea avansată de reclamant este una nefondată (f. d. 73 – 76).

La 23 martie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a dispus atragerea în proces a intervenientului accesoriu Inspectoratul General al Poliției (f. d. 52).

Prin hotărârea din 20 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea formulată de către Eni Vitalie a fost admisă integral. În acest sens, instanța de judecată a statuat încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantului a sumei de 6 200 de lei, în contul reparării prejudiciului material. La fel, instanța de judecată a compensat cheltuielile de plată a taxei de stat în cuantum de 186 de lei (f. d. 104, 110 – 114).

Împotriva acestui act judecătoresc, Ministerul Afacerilor Interne a declarat apel, care a fost pus pe rol la 3 octombrie 2018 (f. d. 142). În apărare, Eni Vitalie a solicitat respingerea cererii de apel (f. d. 180).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 6 februarie 2019, a admis cererea de apel formulată de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova și a casat hotărârea din 20 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii (f. d. 181 – 189).

La 5 aprilie 2019, Eni Vitalie a declarat recurs împotriva deciziei din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a învederat că pistolul de model „Baikal-442” nr. XEK 1530 nu i-a fost restituit după achitarea acestuia de către instanțele judecătorești, fiindu-i încălcat dreptul de proprietate. Astfel, în opinia lui, instanța de apel a interpretat eronat art. 374 – 376 din Codul civil. De altfel, Curtea de Apel Chișinău a apreciat greșit probatoriul, de vreme ce ridicarea pistolului a fost demonstrată printr-un act procesual, însă restituirea bunului nu a avut loc. Prin

urmare, lipsa unei confirmări de recepționare a corpului delict la păstrare nu poate servi drept temei pentru lezarea dreptului de proprietate și respingerii solicitării de a primi o compensare bănească pentru el.

La 4 iunie 2019, intimatul Inspectoratul General al Poliției a depus o referință în întâmpinarea recursului, solicitând declararea inadmisibilă a acestuia sau, după caz, respingerea lui și menținerea deciziei din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 203 – 209). Ulterior, la 18 iunie 2019, același punct de vedere a fost manifestat de către Ministerul Afacerilor Interne prin referința depusă în cancelaria Curții Supreme de Justiție (f. d. 213 – 216).

Procuratura Generală a Republicii Moldova nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. La fel, instanța de judecată nu a identificat faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, completul de admisibilitate a stabilit că decizia contestată din 6 februarie 2019 a fost publicată pe pagina web „Portalul instanțelor naționale de judecată” la 14 februarie 2019. Ulterior, la 19 februarie 2019, actul judecătoresc menționat a fost expediat spre informare participanților la proces (f. d. 190). În cele de urmă, cererea de recurs a fost înregistrată în Grefa Curții Supreme de Justiție la 5 aprilie 2019, ceea ce confirmă încadrarea recurentului în limitele temporale prevăzute la articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, Eni Vitalie nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 21 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție, cererea menționată mai sus s-a considerat admisibilă pentru examinarea în fond (f. d. 219)

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs și referințe au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. În realitate, opiniile lor vizează aspecte juridice tehnice care nu implică nicio revizuire a faptelor care ar putea necesita o audiere publică (a se vedea Mutu și Pachstein vs Elveția, 2 octombrie

2018, parag. 187). Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, parag. 26 – 27).

Verificând decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 noiembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în limitele controlului de legalitate, în raport de criticele invocate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei contestate și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Obiectivul instanței de recurs este de a verifica dacă decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a afectat sau i-a lezat dreptul de proprietate a recurentului Eni Vitalie asupra pistolului de model „Baikal-442”, nr. XEK 1530, ridicat de către autoritățile publice în calitate de corp delict.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile în acord cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În speță, Eni Vitalie a deținut funcția de inspector superior operativ de serviciu al Unității de Gardă a Direcției Reacționare Operativă a Direcției Generale Organizare și Inspectare a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Acesta a fost suspendat din funcție în legătură cu inițierea cauzei penale nr. 2006990077 în baza art. 189 alin. (3) lit. b), e) din Codul penal.

În cadrul urmăririi penale, la 24 februarie 2006, recurentul a fost reținut și percheziționat. Organul de urmărire penală a depistat și a ridicat de la el pistolul de model „Baikal-442”, nr. XEK 1530, calibrul 9x18 mm, cu șase cartușe. Prin ordonanța procurorului Secției exercitare a urmăririi penale în cauze excepționale a

Procuraturii Generale Victor Sanduleac din 6 aprilie 2006, emisă în cauza penală nr. 2006990077, s-a dispus anexarea corpului delict, și anume, a pistolului menționat supra, și păstrarea acestuia la Ministerul Afacerilor Interne (f. d. 167).

Cauza penală a fost expediată în instanța de judecată. Potrivit rechizitoriului, reclamantul a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (2) lit. a), b) al Codului penal, iar corpul delict, pistolul de mai sus, se păstrează la Ministerul Afacerilor Interne.

Prin sentința din 28 mai 2007 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, Eni Vitalie a fost achitat, pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. Corpul delict urma să fie restituit reclamantului după intrarea în vigoare a sentinței. După mai multe rejudecări a cauzei penale, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 26 mai 2010, a respins apelul procurorului și a menținut sentința din 28 mai 2007 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău de achitare a recurentului. Ulterior, prin decizia din 25 mai 2011 al Curții Supreme de Justiție, recursul ordinar al procurorului a fost recunoscut ca fiind inadmisibil (f. d. 10 – 19).

Potrivit recurentului Eni Vitalie, pistolul de model „Baikal-442” nr. XEK 1530 nu i-a fost restituit după pronunțarea actului judecătoresc definitiv și irevocabil.

La 12 mai 2014, Eni Vitalie a intentat o acțiune împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, solicitând, printre altele, compensarea prejudiciului material cauzat de imposibilitatea de restituire a pistolului de tip „Baikal” ridicat de la dânsul. În acest sens, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 4 iunie 2015, a respins acest capăt de cerere, pe motiv că Eni Vitalie nu a prezentat probe concludente și pertinente ce-ar demonstra prețul acestui pistol (f. d. 65). Decizia menționată a devenit irevocabilă prin încheierea din 28 octombrie 2015 a Curții Supreme de Justiție.

În astfel de circumstanțe, la 15 decembrie 2015, recurentul s-a adresat Ministerului Afacerilor Interne, cu solicitarea restituirii pistolului de model „Baikal-442” nr. XEK 1530. Conform scrisorii Direcției Generale Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției nr. 34/4-P-389/15 din 29 decembrie 2015, datele sistemului informațional „Registrul de stat al armelor” și chitanțele de recepționare, gestionate de Direcția Generală Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției, atestă că pistolul respectiv nu a fost recepționat și nu se află la păstrare în camera de păstrare temporară a armelor recepționate, cu mențiunea ca recurentul să se adreseze Procuraturii Anticorupție, care a dispus ridicarea pistolului (f. d. 22).

Potrivit răspunsului nr. 227 din 18 ianuarie 2016, Procuratura Anticorupție a considerat că cererea recurentului a fost depusă eronat, întrucât cauza penală nr. 2006990077 nu s-a aflat în gestiunea acestei instituții. În același timp, Procuratura Generală nu a răspuns la demersul acestuia (f. d. 22 – 23).

În acord cu informațiile oficiale a Î.S. „Cartuș” nr. 87 din 9 aprilie 2016 și a Î.S. „Pulbere”, pistolul de model „Baikal-442” nr. XEK 1530, calibrul 9x18 mm, cu încărcător de 12 cartușe, acoperit cu nichel, a fost evaluat la suma de 6 200 de lei.

Conform scrisorii nr. 9080/18-10733 din 15 noiembrie 2018, Procuratura Anticorupție a informat pe recurent că locul aflării pistolului din litigiu nu a fost găsit. Iar, urmărirea penală pornită pe acest fapt a fost clasată la 23 august 2018, constatându-se că acțiunile procurorului conducător al urmării penale Sanduleac

Victor și a altor persoane care au efectuat urmărirea penală potrivit grupului creat constituie abateri disciplinare (f. d. 161). Drept temei a servit faptul că prețul pistolului face imposibilă încadrarea acțiunilor/inacțiunilor persoanei la art. 329 alin. (1) din Codul penal, în special, valoarea acestuia nu reprezintă daune în proporții mari. Mai mult, infracțiunea de neglijență în serviciu nu dispune de contra echivalent în Codul contravențional, urmând a fi exercitate instrumentele coercitive disciplinare. Totuși, acestea nu mai pot fi aplicabile, întrucât procurorul Sanduleac Victor nu mai activează în cadrul Procuraturii (f. d. 161, 170 – 178).

Reclamantul a pretins că nerestituirea pistolului până în momentul de față reprezintă o încălcare a dreptului de proprietate și a cerut compensarea costului lui în cuantum de 6 200 de lei.

Instanța de recurs învederează că prima instanța a admis acțiunea integral.

Referitor la încetarea procesului în temeiul art. 267 lit. d) al Codul de procedură civilă, prima instanța a subliniat că, anterior, reclamantul a intentat o acțiune civilă împotriva Ministerului Justiției în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. Prin urmare, articolul sus – citat nu este aplicabil, de vreme ce nu a fost întrunită condiția potrivit căreia litigiul trebuie să fie între același părți. Or prezenta speța a fost îndreptată împotriva Ministerului Afacerilor Interne.

Pe fondul cauzei, hotărârea judecătorească a fost întemeiată pe art. 14, 315, 316 374, 375, 1398 și 1416 din Codul civil. Prin intermediul acestor norme, instanța de judecată a menționat că Ministerul Afacerilor Interne nu a prezentat dovezi, care ar demonstra că pistolul din speță a ieșit din posesia lui și a fost preluat de către o altă autoritate/subdiviziune sau persoană (f. d. 114). Așadar, ultimul posesor al bunului ce-i aparține cu drept de proprietate reclamantului a fost Ministerul Afacerilor Interne. În plus, pârâtul nu a contestat valoarea pistolului. Din raționamentele expuse, instanța de judecată a conchis că imposibilitatea restituirii bunului din litigiu generează obligația subsidiară de despăgubire a proprietarului Eni Vitalie prin compensarea bănească în valoare de 6 200 de lei.

Colegiul lărgit învederează că instanța de apel a casat hotărârea primei instanței și a pronunțat o hotărâre de respingere a acțiunii. În acest context, instanța de apel a considerat că nu au fost întrunite condițiile pentru aplicarea art. 1398 alin. (1) al Codului civil. Așadar, Curtea de Apel Chișinău a observat că Ministerul Afacerilor Interne nu este organul responsabil pentru păstrarea corpurilor delictive, în special, a armamentului sau munițiilor. Totodată, instanța de apel a constatat că lipsesc probe, care ar putea confirma transmiterea pistolului de la procurorul Sanduleac Victor spre păstrare organelor afacerilor interne.

Recurentul Eni Vitalie a sugerat că lipsa unei confirmări de recepționare a corpului delict la păstrare Ministerul Afacerilor Interne nu poate servi drept temei pentru lezarea dreptului de proprietate și respingerii solicitării de a primi o compensare bănească pentru el. În esență, ordonanța procurorului Secției exercitare a urmăririi penale în cauze excepționale a Procuraturii Generale Victor Sanduleac din 6 aprilie 2006 denotă cu certitudine că arma a fost ridicată și transmisă spre păstrare, iar alte probe despre locul aflării corpului delict nu au fost furnizate. Astfel, în opinia lui, instanța de apel a interpretat eronat art. 374 – 376 din Codul civil.

În apărarea sa, Ministerul Afacerilor Interne a reamintit că nu au fost furnizate probe, ce-ar confirma predarea corpului delict spre păstrare organelor afacerilor interne. Mai mult, obiectul acțiunilor civile de restituire sau încasarea compensației pentru bunuri ridicate de către organul de urmărire se examinează prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. Așadar, anterior, instanțele de judecată au respins o pretenție similară formulată de către recurent.

Inspectoratul General de Poliție a susținut că este o entitate distinctă față de Ministerul Afacerilor Interne și nu-i pot fi imputate pretențiile avansate de către Eni Vitalie. La fel, acesta a considerat că urmează să intervină încetarea procesului în baza art. 265 lit. b) din Codul de procedură civilă, de vreme ce instanțele de judecată s-au pronunțat asupra capătului de cerere dedus judecătii.

Intimatul Procuratura Generală a Republicii Moldova nu a oferit nici un comentariu cu privire la fondul cauzei.

Pentru început, Colegiul lărgit consideră oportun de a analiza dacă există temei de a înceta procesul în baza art. 267 lit. b) din Codul de procedură civilă.

La acest capitol, Colegiul lărgit subliniază că art. 6 parag. 1 din CEDO garantează dreptul de acces la o instanță pentru soluționarea litigiilor civile. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) consideră că acest drept de acces la o instanță include nu numai dreptul de a introduce o acțiune, ci și dreptul la o „soluție” juridică a litigiului. Ar fi iluzoriu pentru ordinea juridică internă a unui stat contractant să permită unei persoane să introducă o acțiune civilă în fața unei instanțe, fără a se asigura că hotărârea va fi decisă definitiv la sfârșitul procedurii (a se vedea, printre altele, *Lupeni Greek Catholic Parish și alții vs România (M.C.)*, 29 noiembrie 2016, parag. 86 sau *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 23). Mai mult, este de competența petiționarului să selecteze cel mai potrivit remediu pentru a încerca să repare o pretinsă încălcare a C.E.D.O. (a se vedea *Micallef vs Malta (Marea Cameră)*, 15 octombrie 2009, parag. 58; *Jasinskis vs Letonia*, 21 decembrie 2010, parag. 50).

În același context, dreptul de acces la tribunal poate fi limitat dacă restricțiile legale nu reduc substanța dreptului dat. În plus, astfel de limitări sunt conforme articolului 6 parag. 1 din Convenție numai în cazul în care urmăresc un scop legitim și în cazul în care există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24; *Cocu și Calentiev vs Republica Moldova*, 9 aprilie 2019, parag. 27).

Astfel, instanța de recurs amintește că recurentul Eni Vitalie a intentat o acțiune împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova la 12 mai 2014, pentru a recupera prejudiciul material cauzat de nerestituirea pistolului de tip „Baikal” ridicat de la dânsul. Cu toate acestea, prin decizia din 4 iunie 2015 definitivă și irevocabilă, Curtea de Apel Chișinău a respins acest capăt de cerere, pe motiv că Eni Vitalie nu a prezentat probe concludente și pertinente ce-ar demonstra prețul acestui pistol (f. d. 65). După obținerea acestui rezultat, Eni Vitalie a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva unui alt pârât, și anume, Ministerul Afacerilor Interne, formulând aceeași solicitare de reparare a prejudiciului material.

În continuare, din interpretarea articolului 265 lit. b) din Codul de procedură civilă rezultă că această normă de drept procedural recunoaște autoritatea de lucru

judecat doar cu respectarea identității triple a părților, obiectului și cauza ambelor acțiuni. Este evident că, la întrunirea acestor condiții, norma respectivă restricționează dreptul de acces la un tribunal, însă ea are drept scop legitim de a asigura securitatea raporturilor juridice în materie civilă. Pentru aplicarea acesteia, Inspectoratul General de Poliție și Ministerul Afacerilor Interne trebuiau să probeze existența cumulativă a acestor 3 criterii de mai sus. În acest sens, prima instanță a constatat corect că, în primul rând, litigiul dedus judecării urmează a fi între același părți, totuși, prezenta speță a fost îndreptată împotriva Ministerului Afacerilor Interne. De altfel, această parte nici nu a participat la examinarea precedentă a pretențiilor formulate de către Eni Vitalie. Argumente care ar putea combate aceste raționamente sau demonstra contrariul nu au fost prezentate de intimați.

Din aceste considerente, Colegiul lărgit constată că intentarea acțiunii de către Eni Vitalie împotriva Ministerului Afacerilor Interne reprezintă un remediu civil adecvat și efectiv, cât timp documentele cauzei arată că pistolul recurentului a fost transmis spre păstrare ministerului dat. În plus, prin sentința din 28 mai 2007, Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău a hotărât irevocabil să restituie lui Eni Vitalie corpul delict, aflat la păstrare la Ministerul Afacerilor Interne. Așadar, temeinicia pretențiilor formulate de recurent urmează a fi stabilită în cadrul unor proceduri judiciare, cu asigurarea principiilor contradictorialității și egalității în arme.

În lumina celor evocate, instanța de recurs respinge excepția invocată de Inspectoratul General de Poliție în temeiul art. 265 lit. b) al Codului de procedură civilă și acceptă motivarea primei instanțe pe acest segment (a se vedea, în schimb, Cocu și Calentiev, ibidem parag. 31 – 32).

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție notează că este suveran în ceea ce privește competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs. În conformitate cu principiul *jura novit curia*, concretizat în art. 238 alin. (2) și art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu este obligată să aplice motivele juridice oferite de recurent, dar să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt din speță, în măsura în care este confirmată de probele administrate în cauză (a se vedea *mutatis mutandis Radomilja și alții vs Croația (Marea Cameră)*, 20 martie 2018, parag. 123 – 127; *Molla Sali vs Grecia (Marea Cameră)*, 19 decembrie 2018, parag. 84).

În primul rând, Colegiul de control judiciar punctează că orice persoană poate invoca o încălcare a dreptului de proprietate în măsură în care deciziile autorităților statului pe care le contestă se referă la proprietatea acestuia în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 din CEDO, ceea ce ar include art. 316, 316 din Codul civil (a se vedea *OOO Gastronom vs Rusia*, 19 martie 2019, parag. 40). În acest sens, Eni Vitalie a demonstrat că a fost deținătorul pistolului de model „Baikal-442”, nr. XEK 1530, calibrul 9x18 mm, care a fost ridicat de la el în baza ordonanței procurorului Secției exercitare a urmăririi penale în cauze excepționale a Procuraturii Generale Victor Sanduleac din 6 aprilie 2006 (f. d. 167). Deși, documentul menționat cuprinde o altă denumire a pistolului, și anume, „Baikal-422” cu nr. X EK 1530, instanța de recurs consideră că indicarea eronată a atributelor de identificare ale pistolului nu-i poate fi imputată lui Eni Vitalie. În atare împrejurare, potrivit ordonanței procurorului

în Procuratura Anticorupție din 23 august 2018, dosarul de control nr. 18-8/06 gestionat de procurorul Sanduleac Victor a avut atașat copia procesului – verbal de reținere a recurentului din 24 februarie 2006, fiind consemnată ridicarea de la acesta, în cadrul percheziției corporale, a pistolului de model „Baikal – 442” nr. XEK 153001 cu magazinul nr. 15302 (f. d. 172). Ulterior, la 6 aprilie 2006, partea vătămată a recunoscut pistolul, iar organul de urmărire penală a dispus anexarea corpului delict și păstrarea lui la Ministerul Afacerilor Interne (f. d. 167, 173). Cu titlu de observație, scrisoarea nr. 4/689 din 30 martie 2016 a Serviciului Protecție Internă și Anticorupție a M.A.I. denotă că Eni Vitalie era titularul dreptului de proprietate asupra pistolului Baikal nr. XEK-1530, cal.9x18 mm în temeiul permisului de portarmă nr. 21/5158, eliberat la 14 aprilie 2006 și valabil până la 14 aprilie 2009 (f. d. 174). Prin urmare, recurentul are dreptul de a se bucura de toate garanțiile consacrate la articolele sus-citate.

Pe măsură ce pistolul de mai sus nu a fost restituit recurentului și autoritățile statutului nu pot comunica locul aflării acestuia, aceste circumstanțe echivalează cu o lipsire de proprietate în sensul art. 1 primul paragraf a doua teză din Protocolul nr. 1 al C.E.D.O. În opinia instanței de judecată, interferență constă în pierderea corpului delict și refuzul Curții de Apel Chișinău de a acorda o compensație acestuia pentru aceste acțiuni (a se vedea similar OOO Gastronom, ibidem, parag. 49 – 50). Sub acest aspect, instanța de recurs va verifica dacă această ingerință a fost justificată într-un mod convingător, în vederea asigurării respectării proprietății.

În al doilea rând, instanța de recurs va raporta circumstanțele speței rezumate mai sus la normele de drept material în redacția caracteristică perioadei depunerii acțiunii la 19 septembrie 2016. La conturarea acestei ipoteze, conform articolului 7 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Astfel, litigiul se va axa pe Codul civil în vigoare până la republicarea acestuia din 1 martie 2019.

Potrivit art. 376 alin. (1) din Codul civil, dacă dreptul proprietarului este încălcat în alt mod decât prin uzurpare sau privare ilicită de posesiune, proprietarul poate cere autorului încetarea încălcării. El poate cere, de asemenea, despăgubiri pentru prejudiciul cauzat. Pot fi solicitate despăgubiri și în cazul în care nu se cere încetarea încălcării sau executarea acestei cerințe este imposibilă.

Procedând la examinarea fondului recursului, Colegiul lărgit subliniază că, atunci când autoritățile judiciare sau a urmăririi penale confiscă sau rețin unele bunuri proprietate private, acestea trebuie să ia măsuri rezonabile pentru conservare (a se vedea *Dzugayeva vs Rusia*, 12 februarie 2013, parag. 27), și că legislația internă ar trebui să prevadă posibilitatea de a începe o acțiuni împotriva statului pentru a obține despăgubiri pentru prejudiciile rezultate din păstrarea defectuoasă a acestor bunuri. Cu toate acestea, procedură respectivă trebuie să fie eficientă pentru a permite proprietarului să-și apere cauza (a se vedea *mutatis mutandis Tendam vs Spania*, 13 iulie 2010, parag. 51).

În astfel de circumstanțe, instanța de recurs notează că, după achitarea lui Eni Vitalie, Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău a statuat restituirea pistolului de model „Baikal-442”, nr. XEK 1530, care se păstrează la Ministerul Afacerilor Interne (f. d. 15 pe verso, 16 – 19). Încercarea recurentului de a primi pistolul înapoi sau de a primi o sumă echivalentă cu prețul acestuia a eșuat. Or, conform deciziei din 4 iunie 2015 a

Curții de Apel Chișinău, Eni Vitalie nu a putut demonstra costul acestui bun în acord cu art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Ulterior, după reluarea căutărilor, Direcția Generală Securitate Publică al Inspectoratului General al Poliției și Procuratura Anticorupție nu au oferit informații cu privire la locul aflării acestui bun (f. d. 22 - 23).

În aceeași ordine de idei, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 6 februarie 2019, a stabilit că Ministerul Afacerilor Interne nu este organul responsabil pentru păstrarea corpurilor delictive și a precizat că lipsesc probe, care ar putea confirma transmiterea pistolului de la procurorul Sanduleac Victor spre păstrare organelor afacerilor interne. Mai mult, ancheta privind neglijența profesională a procurorului sus-citat este sortită eșecului. Or acțiunile lui nu au putut fi încadrate la art. 329 alin. (1) din Codul penal, iar instrumentele coercitive disciplinare sunt inaplicabile, întrucât acesta nu mai activează în organele Procuraturii (f. d. 177).

În cele de urmă, instanța de recurs observă că pistolul din litigiu a dispărut, ceea ce a făcut imposibilă predarea lui proprietarului și executarea sentinței din 28 mai 2007 a Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău, devenită irevocabilă la 25 mai 2011 (f. d. 16). În esență, recurentul nu se poate bucura de bunul său din 24 februarie 2006 până în momentul de față. Cu titlu de observație, atunci când autoritățile statului au ridicat proprietatea recurentului, ei și-au asumat o obligație de îngrijire în ceea ce o privește (a se vedea Dzugayeva, ibidem, parag. 27).

Colegiul lărgit consideră că, în aceste condiții, instanțele de judecată au generat două concluzii în defavoarea dreptului de proprietate al recurentului. Pe de o parte, anterior instanțele de judecată au confirmat dreptul lui la despăgubire integrală, cu condiția să prezinte dovada prejudiciului. Pe de altă parte, în prezentul proces, instanța de apel i-a negat acest drept și nu a luat în considerare costul pistolului, întrucât Ministerul Afacerilor Interne nu este partea corespunzătoare. Pozițiile instanțelor de judecată sunt inconsistente.

În orice caz, instanța de recurs opinează că Eni Vitalie a acționat cu bună-credință și a folosit acele remedii care, în mod rezonabil, i-ar fi putut asigura repararea prejudiciului material cauzat de organele statului. În primul caz, acesta a intentat o acțiune civilă împotriva Ministerului Justiției în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998. În al doilea rând, având în vedere documentele disponibile, el a fost conștient că pistolul a fost transmis spre păstrare Ministerului Afacerilor Interne. Suplimentar, la data intentării prezentei acțiuni, acesta nu a cunoscut despre rezultatele investigației demarate la 11 aprilie 2016 în privința ex-procurorului Sanduleac Victor. Acestea au fost terminate abia la 23 august 2018 în temeiul ordonanței procurorului în Procuratura anticorupție Rudei Lilian.

În mod corespunzător, o altă soluție a recurentului pentru a-și recupera prejudiciului cauzat de pierderea bunului ar fi depunerea unei noi acțiuni împotriva altei autorități a statului. Totuși, Colegiul lărgit este de părere că scurgerea unei perioade îndelungate de timp de la ridicarea pistolului de la Eni Vitalie și o nouă reexaminare a acestor evenimente pe baza unor probe care este posibil să fi devenit nesigure și incomplete din cauza trecerii timpului nu ar asigura protecția dreptului de proprietate. Cu titlu subsidiar, ex-procurorul Sanduleac Victor a declarat în fața

procurorului în Procuratura Anticorupție că nu poate comunica detalii asupra cazului din motiv că de la săvârșirea faptei incriminate s-a scurs mult timp (f. d. 176).

Mai mult, Colegiul lărgit învederează că erorile autorităților administrative nu ar trebui să fie suportate exclusiv de persoanele care urmează să suporte consecințe (a se vedea Ioan vs România, 1 iulie 2008, parag. 55). Cu alte cuvinte, riscul oricărei greșeli făcute de autoritatea statului trebuie să fie suportat de stat și erorile nu trebuie să fie remediate pe cheltuiala persoanei în cauză (a se vedea Batkivska Turbota Foundation vs Ucraina, 9 octombrie 2018, parag. 61 – 63; ÇATALTEPE vs Turcia, 19 februarie 2019, parag. 71). De asemenea, conform jurisprudenței consacrate, atunci când s-a folosit o cale de atac, nu este necesară folosirea altei căi de atac care are, în esență, același obiectiv, după caz, repararea prejudiciului (a se vedea, inter alia, Kozacıoğlu vs Turcia (M.C.), 19 februarie 2009, parag. 40).

Prin urmare, introducerea unei noi proceduri judiciare de recuperare a prejudiciului pentru încălcarea dreptului de proprietate ar impune o povară individuală și excesivă pentru Eni Vitalie. Mai mult, în situația în care o entitate publică este răspunzătoare pentru daune, obligația pozitivă a statului este de a facilita identificarea pârâtului corect este cu atât mai mare (a se vedea Plechanow vs Polonia, 7 iulie 2009, parag. 109). În acest sens, calea sugerată de instanța de apel nu va atinge echilibrul echitabil necesar între protecția dreptului de proprietate și cerințele de interes general (a se vedea Georgel și Georgeta Stoicescu vs România, 26 iulie 2011, parag. 71 și Kopytok vs Rusia, 19 ianuarie 2019, parag. 32, 38).

Într-o altă ordine de idei, statul are o obligație pozitivă de a organiza un sistem de executare a hotărârilor judecătorești care să fie eficace atât în drept, cât și în practică, precum și să asigure executarea fără întârzieri nejustificate (a se vedea Fuklev vs Ucraina, 7 iunie 2005, parag. 84). Atunci când autoritățile sunt obligate să acționeze pentru executarea unei hotărâri și nu o fac, inactivitatea lor poate angaja răspunderea statului în temeiul articolului 6 parag. 1 al Convenției (a se vedea Flaviu și Dalia Serban vs România, 14 septembrie 2010, parag. 52). În plus, executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6 (a se vedea Hornsby vs Grecia, 19 martie 1997, parag. 40).

Sub acest aspect, prin sentința din 28 mai 2007 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, devenită irevocabilă la 25 mai 2011, instanța de judecată a constatat că pistolul de model „Baikal-442”, nr. XEK 1530 se află la păstrare la Ministerul Afacerilor Interne și trebuie restituit lui Eni Vitalie. Însă, din 25 mai 2011 până în prezent, sentința respectivă nu a fost executată de către Ministerul Afacerilor Interne, dar nici nu a pus la îndoială raționamentele acestui act judecătoresc prin folosirea procedurilor legale.

Din perspectivele evocate, Colegiul lărgit consideră că argumentele Curții de Apel Chișinău și Ministerului Afacerilor Interne de negare a dreptului recurentului de a primi despăgubiri nu se încadrează în garanțiile de mai sus. În mod deosebit, autoritățile statului nu au adoptat măsuri rezonabile pentru conservarea pistolului din litigiu. De altfel, în speță, problema examinată nu este despre o acțiune a statului, ci o lipsă de acțiuni concertate din partea Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale sau Procuraturii Anticorupție. Conjunctura respectivă a

făcut necesar de a lua măsuri pozitive de protecție a proprietății titularului, și anume, atunci când există o legătură directă între măsurile pe care un reclamant le poate aștepta în mod legitim de la autorități și exercitarea efectivă a posesiunilor sale. Pe baza acestor circumstanțe, statul, prin intermediul organelor sale, indiferent de pârâțul ales de recurent, este responsabil de lezarea dreptului de proprietate a recurrentului.

La acest capitol, instanța de recurs opinează că Ministerul Afacerilor Interne a respins formalist încercarea recurrentului de a-și recupera bunul și a ignorat caracterul executoriu și definitiv al sentinței din 28 mai 2007 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău. În același context, Ministerul Afacerilor Interne nu a întreprins acțiuni concrete de a găsi pistolul recurrentului și a dat dovadă de o lipsă de comunicare cu restul organelor de stat implicate în pierderea bunului. Factorii prezentați atestă că intimatul nu a protejat efectiv proprietatea recurrentului. În opinia instanței de judecată, este contrar obligației pozitive a statului de a proteja proprietatea persoanei dacă instituțiile statului nu cooperează între ele pentru garantarea drepturilor fundamentale ale omului și apoi să se folosească de acest motiv ca o justificare pentru a refuza plata despăgubirilor în urma acțiunilor ineficiente.

Astfel, Colegiul lărgit observă că aceste omisiuni denotă că dreptul proprietarului Eni Vitalei a fost încălcat în alt mod decât prin uzurpare sau privare ilicită de posesiune, ceea ce atrage după sine aplicare art. 376 alin. (1) din Codul civil. Totodată, prin prisma acestei norme de drept material, instanța de judecată stabilește felul despăgubirii în funcție de cerințele recurrentului. Pe această cale, Eni Vitale este îndreptățit să ceară de la Ministerul Afacerilor Interne despăgubiri pentru prejudiciul cauzat, cât timp restituirea pistolului este imposibilă. Costul total al acestuia de 6 200 de lei nu a fost contestat de părțile implicate în proces.

Drept consecință, instanța de recurs subscrie criticilor recurrentului potrivit căreia instanțele de judecată i-au lezat dreptul de proprietate prin respingerea pretențiilor sale pe motiv că lipsește dovada recepționării corpului delict în procesul de transmitere a acestuia de la o autoritate a statului la alta. Efectul acestor încălcări de legalitate, și anume, devierile de administrare a dreptului material afectează calitatea deciziei instanței de apel impusă de articolul 239 din Codul de procedură civilă. Or, la deliberarea hotărârii, Curtea de Apel Chișinău a determinat legea aplicabilă soluționării cauzei în contradicție cu situația de drept existentă în prezenta cauză și a ignorat obligația pozitivă a statului de a proteja proprietatea în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 din CEDO.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a confirma incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă și a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale.

Așadar, în baza argumentelor livrate de părți, coroborate cu înscrisurile anexate la dosar, Colegiul judiciar notează că greșelile de aplicare a legii materiale pot fi corectate prin casarea deciziei atacate și menținerea hotărârii primei instanțe în acord cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Or, evaluarea efectuată de instanța de recurs a fost susținută pe deplin de materialele cauzei, iar părțile din litigiu au beneficiat de un proces în contradictoriu și au avut posibilitatea reală de a comenta în scris și de a depune observații în cadrul acestei proceduri.

Referitor la repartizarea cheltuielilor de judecată după schimbarea soluției date de instanțe de apel, Colegiul lărgit reține că recurentul nu a solicitat expres compensarea cheltuielilor judiciare suportate la examinarea cauzei în ordine de apel și de recurs. Astfel, acesta nu a îndeplinit cerința de a avansa o cerere de obligare a părții care a pierdut procesul să plătească cheltuielile judiciare impusă de art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia contestată și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite cererea de recurs declarată de către Eni Vitalie.

Se casează decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Eni Vitalie împotriva Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Inspectoratului General al Poliției, cu privire la repararea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor judiciare.

Se menține hotărârea din 20 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Ion Druță

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh